

HELSE NORD RHF
Postboks 1445
8038 BODØ

Deres ref.:
Vår ref.: 21/5154-2
Saksbehandler: Karin Stubberud Stey
Dato: 28.04.2021

Svar på spørsmål om oppfølging/helsehjelp i påvente av transport til godkjent enhet

Vi viser til e-post av 12. februar 2021 fra Helse Nord hvor vi fikk oversendt for besvarelse Helgelandssykehusets brev av 25. januar 2021. Det vises også til påminnelse i e-post av 8. april 2021. Vi vil innledningsvis beklage at det har tatt tid å besvare henvendelsen noe som skyldes stor saksmengde i Helsedirektoratet.

Helse Nord opplyser at de har mottatt en henvendelse fra Helgelandssykehuset vedrørende pasienter som trenger oppfølging/helsehjelp i påvente av transport til enhet godkjent for tvungent psykisk helsevern med døgnopphold, jf. psykisk helsevernloven § 3-5 første ledd.

Det opplyses i brevet fra Helgelandssykehuset at Helse Nord RHF har gitt Nordlands-sykehuset HF, Bodø ansvaret for å imot pasienter fra Helgelandssykehusets område som må legges inn under tvang etter lov om psykisk helsevern. Det opplyses at det kan ta tid fra legevakt/fastlege bestiller transport og til pasient ankommer Nordlandssykehuset. Årsakene til dette kan være venting på bistand fra politi, venting på ambulansefly og/eller venting på ledig ambulanseresurs. I de fleste tilfeller må pasienten vente i legevakt eller hos fastlege. Kommunehelsetjenesten har problematisert en slik ordning lenge.

Helgelandssykehuset opplyser i brevet at de har et ønske om å bidra til at disse pasientene blir ivaretatt best mulig i ventetiden på transport til Nordlandssykehuset HF i Bodø, og mener at det best kan gjøres i Helgelandssykehusets døgnavdelinger hvis det lar seg gjøre juridisk. Helsedirektoratet legger til grunn at det menes døgnavdelinger innen psykisk helsevern.

I brevet fra Helgelandssykehuset stilles det spørsmål ved om sykehuset har anledning til å anbringe en pasient begjært innlagt etter §§ 3-2 og 3-3 i lokaler som ikke er godkjent for bruk av tvungent vern i påvente/stopp av transport?

Hvis så, skal/kan pasienten legges inn i Helgelandssykehuset etter § 2-1 i påvente av transport til høyere behandlingsnivå?

Hvem har behandlingsansvaret for pasienten i en slik situasjon?

Hvilken type medikamentell behandling har vi anledning til å tilby?

Helsedirektoratets vurdering:

Helsedirektoratet har, som kjent, uttalt seg om en noe tilsvarende problemstilling i brev av [22. oktober 2018](#). Da gjaldt det hvem som har ansvaret for pasienter som venter på transport til innleggelse for tvungen observasjon – spesialisthelsetjenesten eller kommunehelsetjenesten. I nevnte brev ble det fastslått at ansvaret må ligge hos den virksomheten som faktisk yter helsehjelpen. Det vises for øvrig til vurderingene som er gjort i brevet.

Innleggelse i institusjon i påvente av transport til godkjent institusjon for tvang

I påvente av transport til institusjon som er godkjent for tvunget vern må pasienten gis forsvarlig helsehjelp, jf. helsepersonelloven § 4. For å kunne ivareta pasienten på en forsvarlig måte i det tidsrommet kan det være nødvendig at vedkommende legges inn på en avdeling i en institusjon i spesialisthelsetjenesten som ikke er godkjent for tvunget vern. I vurderingen av om pasienten bør legges inn i påvente er transport bør det blant annet ses hen til hvor lenge pasienten må vente på transport, hvor dårlig pasienten er og hva pasienten selv ønsker. Det vil da være praktiske årsaker til innleggelsen i en ikke godkjent institusjon for tvunget vern, en midlertidig løsning og etter vår vurdering ikke å betrakte som en frivillig innleggelse etter psykisk helsevernloven § 2-1 som krever at pasienten er samtykkekompetent og samtykker. Ved tvangsinnleggelse vil det ofte ikke være tilfelle, med mindre pasienten er til nærliggende og alvorlig fare for eget liv eller andres liv eller helse. I så fall gjelder ikke kravet om manglende samtykkekompetanse, jf. psykisk helsevernloven § 3-3 nr. 4.

Behandlingsansvaret for pasienten

Dersom pasienten blir innlagt i en institusjon som ikke er godkjent for tvunget vern vil det være den institusjonen og det helsepersonell som yter helsehjelp der som har det medisinskfaglige ansvaret for pasienten så lenge pasienten oppholder seg der. Tvangsmidler kan i utgangspunktet kun anvendes i institusjon som er godkjent for tvunget psykisk helsevern med døgnopphold, jf. psykisk helsevernloven § 4-7 og [psykisk helsevernforskriften § 24](#) første ledd. I akutte situasjoner åpnes det imidlertid for i enkeltstående tilfeller å benytte tvangsmidler også i institusjoner som ikke er godkjent for tvunget vern, jf. psykisk helsevernforskriften § 24 andre ledd.

Hvilken type medikamentell behandling kan gis?

Pasienten kan samtykke til medikamentell behandling dersom vedkommende vurderes samtykkekompetent i forhold til dette. For øvrig vil det kun være korttidsvirkende medikamenter i «beroligende eller bedøvende hensikt» som eventuelt kan gis pasienten og da i akutte situasjoner og som et tvangsmiddel, jf. [psykisk helsevernforskriften § 24](#) og [§ 25](#). Behandling uten eget samtykke er ikke aktuelt, fordi dette forutsetter at det er etablert tvunget psykisk helsevern, jf. psykisk helsevernloven § 4-4.

Som påpekt i nevnte brev fra Helsedirektoratet av [22. oktober 2018](#) vil perioden fram til pasienten er mottatt ved institusjon i psykisk helsevern (spesialisthelsetjenesten) som er godkjent for tvang, jf. [psykisk helsevernforskriften § 2](#), kunne reise utfordringer ved unntaksvise behov for fysisk maktbruk/ tilbakeholdelse. Institusjon i spesialisthelsetjenesten som ikke er godkjent for tvang, har ikke hjemmel til å tilbakeholde pasienter. Maktbruk utenfor godkjent institusjon vil måtte forestås av politiet, eventuelt av helsepersonell som hjemler maktbruken i nødrett fram til politiet kan bistå eller pasienten er ankommet institusjon som er godkjent for tvunget vern med døgnopphold.

Se for øvrig rundskriv til psykisk helsevernloven og psykisk helsevernforskriften som ligger på Helsedirektoratets nettsider.

Vennlig hilsen

Vårin Hellevik e.f.
fung. avdelingsdirektør

Karin Stubberud Stey
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk